

Opslaan Reacties 1 Delen

‘Geef actieve burgers meer ruimte om het systeem te ontlasten’

Laura van Elst

De huidige ouderenzorg is op termijn niet meer houdbaar. Jan Smelik ziet een grote rol weggelegd voor lokale burgerinitiatieven. ‘Door deze nuldelijnszorg hebben ouderen een vangnet, worden mantelzorgers ontlast en verpleeghuisopnames uitgesteld.’

Jan Smelik: 'Als de lokale samenwerking de komende jaren landelijk niet gevonden wordt, gaat de formele ouderenzorg kopje onder.' Foto: Herbert Wiggerman

Het aantal 90-plussers verdriedubbelt in 2040. ‘Op deze manier doorgaan is op de lange termijn geen optie en onbetaalbaar’, **vertelde Mireille de Wee**, voorzitter van de ActiZ kerngroep Wonen en Zorg, eerder tegen *Zorgvisie*. Zij pleit voor investeringen in zorgtechnologie, preventie, het behoud van zelfredzaamheid, mantelzorg en ondersteuning dicht bij huis, zodat een beroep op zwaardere zorg wordt voorkomen. Oftewel: een grote transformatie die

een brede kijk vereist.

Artikel gaat verder onder de advertentie

Zo zet je gastbeleving centraal

Zet hospitality met uw facilitaire afdeling op de kaart. Isala, Driegasthuizengroep en schoonmaakprofessional EW Facility Services delen 9 tips uit de praktijk.

Van ambassadeurs gastvrijheid tot de ultieme schoonmaakbeleving.

[Lees hier alle tips](#)

Mantelzorg heruitvinden

Afgelopen maandag luidde ActiZ-bestuurder Jeroen van den Oever **de noodklok** voor de wijkverpleging. Hij waarschuwt dat de branche steeds vaker de gevraagde zorg niet kan leveren, ouderen in pijn op de wijkverpleging wachten of thuis niet kunnen sterven. Naast de oproep aan **zorgverzekeraars** om te investeren en de inzet van technologie te bevorderen, noemt hij mantelzorg als belangrijkste oplossing. 'We moeten mantelzorg opnieuw uitvinden en beter faciliteren. Het vakmanschap van wijkverpleegkundigen en thuiszorgmedewerkers is van onschatbare waarde om de Nederlandse bevolking als geheel zorgzamer te maken.'

Burgerinitiatieven

Volgens Jan Smelik zijn burgerinitiatieven een antwoord op de toenemende zorgvraag. Hij is voorzitter van de zorgcoöperatie Austerlitz Zorgt, directeur van het landelijk Netwerk Nederland

Zorgt voor Elkaar en lid van de Kwaliteitsraad van het Zorginstituut. Het is Smeliks missie om de nuldelijnszorg op de kaart te zetten, waarbij de maatschappij op lokaal niveau zorgdraagt voor de kwetsbare medemens. ‘Het zorgstelsel is door zijn complexiteit disfunctioneel geworden en als olietanker niet in staat zichzelf te corrigeren.’

Vitale pensionado's

Smelik denkt dat de gemeente en het rijk de vergrijzing en toenemende zorgvraag niet zelf kunnen oplossen. Hij vreest dat de schrijnende verhalen in de ouderenzorg wegens capaciteitsproblemen de komende jaren zullen toenemen. ‘Verzorgingshuizen zijn wegbezuinigd en verpleeghuizen bestaan uit bewoners in hun allerlaatste levensfase. Maar voor die groeiende groep thuiswonende ouderen is weinig geregeld. Daar plukken we nu de wrange vruchten van.’ Volgens Smelik dient de oplossing maatschappelijk aangedragen te worden. Hij ziet mogelijkheden in het inzetten van vitale pensionado's in de derde levensfase. ‘Dit arsenaal aan potentiële vrijwilligers kan de **ouderenzorg overeind houden**. Het basale zorgstuk is niet groot en kan door professionals verricht worden. Maar een groot deel van de ondersteuning kunnen vrijwilligers prima voor hun rekening nemen.’

Als voorbeeld noemt hij zorgcoöperatie Austerlitz Zorgt, dat in 2012 is opgericht nadat de gemeente volgens de dorpingen te lang aarzelde over de bouw van ouderenwoningen. ‘Met Austerlitz Zorgt regelen we als gemeenschap dat kwetsbare ouderen zo lang mogelijk in hun **eigen omgeving** kunnen wonen. Met een wijkverpleegkundige, dorpsondersteuner en ruim honderd vrijwilligers voeren wij met gemeentelijke subsidie de Wmo-taken in Austerlitz uit.’ Bijvoorbeeld het vervoer naar het ziekenhuis, allereerste klusjes, het verzorgen van maaltijden en het digivaardig maken van ouderen. ‘Dankzij deze nuldelijnszorg hebben ouderen een vangnet. Het is een vliegwielt dat de sociale cohesie in het dorp versterkt. Bovenal ontlast het mantelzorgers, wijkverpleegkundigen, de lokale huisarts en stelt het verpleeghuisopname uit.’

Zilveren generatie

Inmiddels zijn de ouderenwoningen gerealiseerd en biedt de coöperatie een breed palet aan welzijnsdiensten aan. Daarvoor heeft de gemeente Zeist voor Austerlitz een speciale regeling getroffen.

‘Voor de Wmo-diensten ontvangt de coöperatie subsidie’, vertelt Smelik. Het mes snijdt volgens hem aan twee kanten. ‘Veel vrijwilligers zijn vitale ouderen, of zoals de RVS het zegt: **de zilveren generatie** die het geschenk van de eeuw zijn. Met het verlenen van informele zorg geven zij hun leven een maatschappelijke invulling.’

Nuldelijnszorg

Naast zijn functie als voorzitter van Austerlitz Zorgt, is Smelik ook algemeen coördinator en directeur van het landelijk netwerk Nederland Zorgt Voor Elkaar. ‘Deze bestaat uit ruim 1500 lokale bewonersinitiatieven die streven naar een betere plek van nuldelijnszorg in de samenleving middels gemeenschapskracht.’ Ondanks de omvang en lokale impact blijven deze netwerken volgens Smelik tot dusver onder de radar, zijn subsidies afhankelijk van wethouders, heerst er koudwatervrees en probeert het netwerk uit de bureaucratische klauwen van het zorgstelsel te blijven. ‘Bovendien is Nederland slecht in het overnemen van best practices in de innovatieve ouderenzorg. Overal moet het wiel opnieuw uitgevonden worden. Daarom proberen we via Nederland Zorgt Voor Elkaar alle succesprojecten op te schalen in de rest van Nederland’, vertelt Smelik.

Verdere decentralisatie van de basiszorg

Om zo’n sociaal vliegwiel als in Austerlitz in gang te zetten, is doorcentralisatie van de basiszorg vereist, aldus Smelik. ‘Wijkbewoners, huisartsen, wijkverpleegkundigen en welzijnswerkers weten het beste wat er nodig is in een wijk en welke interventies wel en niet werken. Te vaak wordt beleid vanuit een gemeente, grote welzijnsorganisatie of zorgkantoor over een wijk uitgestort en werkt men ook nog eens langs elkaar heen. Ons advies is dus: decentraliseer de basiszorg verder van gemeentelijk niveau naar wijkniveau. Maak samen plannen om de wijk gezond te krijgen, investeer in kansrijke lokale projecten uit de verschillende budgetten en meet de resultaten. Verdeel dan de winst eerlijk tussen de partijen die aan het resultaat hebben bijgedragen. Als die lokale samenwerking de komende jaren landelijk niet gevonden wordt, gaat de formele ouderenzorg kopje onder. Geef actieve burgers daarom meer ruimte om het systeem te ontlasten.’

Ouderenzorg op de juiste plek. Hoe nu verder?

Zorgvisie organiseert op 30 november het congres 'Ouderen op de juiste plek'. Hier hoort u niet alleen wat er nodig is om financiering over de schotten heen te regelen, maar u leert ook op welke manier ouderenzorg anders en dichterbij georganiseerd kan worden. [Klik hier](#) voor meer informatie en aanmelding.

 [Reageer op dit artikel](#) [Deel dit artikel](#)

Laura van Elst

Redacteur Zorgvisie, Skipr en Qruux.

NIEUWS

PREMIUM

'Gehandicaptenzorginstellingen waren nog steeds mantelzorgers'

Instellingen weten te weinig over de Wet zorg en dwang, vindt KansPlus. 'De wet moet cliënten beschermen tegen vrijheidsbeperkende maatregelen. Maar door onwetendheid gebeurt het nog steeds dat bezoekers niet toegelaten worden als er ergens in het pand iemand besmet is', zegt Pouwel van de Siepkamp, de voorzitter van de cliëntenbelangenorganisatie.

ACHTERGROND

PREMIUM

Kunstonderzoek: 'Volwaardig leven reikt voorbij het medisch model'

'Onze ouderenzorg is internationaal gezien heel goed, maar mist een ziel', stelt RVS-voorzitter Jet Bussemaker. Kunst in de zorg speelt daarin een belangrijke rol en is goud waard. Dat concluderen de onderzoekers van Leyden Academy on Vitality and Ageing en Amsterdam UMC.